

Тетяна Щурова

Чудова книжкова мозаїка

6-8 червня під егідою Міністерства культури та стратегічних комунікацій України Одеська національна наукова бібліотека у співпраці з Українською асоціацією видавців та книгорозповсюджувачів, ДНУ «Книжкова палата України імені Івана Федорова», Одеською обласною державною адміністрацією, Одеською обласною та Одеською міською радами, Українським інститутом книги, громадською організацією «Український клуб Одеси» та Всеукраїнською громадською організацією «Бібліополіс» провела багатогранне свято книжки – Інтелект-форум 2025. Яскрава та насичена програма заходу поєднала XXV Всеукраїнську виставку-форум «Українська книга на Одещині» та VI ОдесаБібліоСаміт – Всеукраїнську науково-практичну конференцію з міжнародною участю для фахівців бібліотек.

Ця масштабна загальнонаціональна подія вже чверть століття є символом глибокої поваги до книги та читання й одним із найпомітніших культурних проєктів на півдні України. Форум став місцем зустрічі лицарів книги – майстрів видавничої справи, письменників, книголюбів, науковців, літературознавців, мистецтвознавців, ілюстраторів книги, бібліотечних співробітників та широкої громадськості, попри те, що проходив в умовах повномасштабної війни. Ми знову показали: книга – сила непереможної нації. За три дні відбулося шістдесят три заходи – зустрічі, презентації (свій доробок показали тридцять три автори – дебютанти та вже добре знайомі й популярні), автограф-сесії, майстер-класи від майстрів народної творчості з Одеського обласного центру української культури. Окрасою форуму були

Біля творчого доробку видавництва «Сітон» (Київ)

також виступи одеських артистів та мистецьких колективів. Вони чергувалися з презентаціями нових книг та видавничих проєктів. Така інтенсивна «книготерапія», що поєднується з мистецтвом, безумовно, кожного року стає святом душі для багатьох людей.

Виступ ансамбля «Клавесин» КЗПСО «Мистецька школа № 8 м. Одеси»

Родзинкою знову став щорічний конкурс «Краща книга виставки-форуму «Українська книга на Одещині». Книжкові конкурси є не тільки засобом розвитку читацьких інтересів і активізації попиту на книжкову продукцію. Вони завжди складають чудову книжкову мозаїку та показують, навіть у невеликому сегменті, шлях розвитку сучасної української видавничої справи. Журі конкурсу отримало публікації, які видавництва та автори запропонували на його розгляд. Цього року на конкурс було подано шістдесят дві книжки з тридцяти п'яти видавництв. Представлено наукові праці актуальної тематики, довідкові розробки, книги з питань історії, економіки, краєзнавства, сучасні художні твори, дитячу літературу, декілька ілюстрованих видань. Дипломи одержали сорок три книжки у шістнадцяти номінаціях.

Цілком зрозуміла увага авторів та видавництв до сучасної воєнної тематики. У номінації «Літературно-художнє видання» були відзначені, наприклад, книги: Сергій Мартинюк (псевдо-

Привітання зі Святom української книги генеральної директорки ОННБ, голови оргкомітету Інтелект-форуму Ірини Бірюкової

нім Світогор Лелеко), «Позивний «Письменник», або Як Ірпінці русню відірпінили: [щоденникові записи]» (Одеса: Астропринт, 2025), і Максим Притуляк, «Бравий»: [нарис-роздуми воїна ЗСУ] (Київ: Сітон, 2024). Ці щирі та суворі книжки розповідають про небезпеку кожної миті на війні, передають дух спротиву українців, які одержали «досвід між життям та смертю, який назавжди трансформує мислення»...

Дуже приємно, що серед нагороджених дипломами у різних

ОДУВС. Навчання під звуки повітряних тривог

номінаціях були одеські видавництва та автори проєктів, які знайшли можливість свої творчі та наукові здобутки втілити у цікаві корисні видання.

У номінації «Науково-художнє видання» диплом одержав Одеський державний університет внутрішніх справ за книжку-альбом «ОДУВС. Навчання під звуки повітряних тривог». –

Одеса: Юридика, 2025. Голова редколегії – ректор університету В'ячеслав Давиденко, людина творча, небайдужа, тому фотолітопис, присвячений сто третій річниці заснування навчального закладу, складається з цікавих тематичних блоків і не тільки розповідає про освітні, наукові, спортивні досягнення, а представляє також поетичну творчість викладачів та студентів університету.

Восени минулого року Одеський літературний музей і Одеська національна наукова бібліотека організували та провели Першу Всеукраїнську конференцію з міжнародною участю, присвячену одному з фундаторів українського Відродження під назвою «Обранець муз: Михайло Жук – художник, літератор, викладач». Вдалося надрукувати однойменний збірник доповідей (Одеса: Бондаренко М.О., 2024). У наукових розвідках книжки всебічно висвітлюються мало відомі сторінки життєвого шляху митця та доля його творчого доробку в Україні та в світі. Науковців, музейників, бібліографів та колекціонерів з України, Польщі,

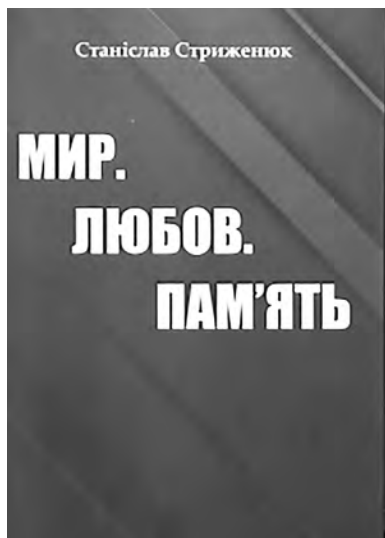
США, Франції вдалося об'єднати завдяки Олені Яворській (укладачка), Ірині Бірюковій, Тетяні Ліптузі, Ліні Арюпіній (редколегія). Збірник було відзначено у номінації «Науково-документальне видання».

Заступниця директора з наукової роботи Одеського музею західного і східного мистецтва, лауреат італійської премії Маріси Беллісаріо «Золоте яблуко» Ірина Глебова подала на конкурс збірку статей «Скарби музею: дослідження та відкриття» (Одеса: Астропринт, 2025). Дванадцять наукових статей авторки мають ексклюзивний характер, вихід збірки приурочений до сторіччя ОМЗСМ. Журі відзначило книжку дипломом у номінації «Наукове видання».

Редакційну колегію Одеського альманаху «Дерибасівська – Рішельєвська» відзначено в номінації «Краєзнавче видання». Йдеться про випуски № 96 і № 97 (Одеса: ПЛАСКЕ, 2024, 2025), насичених традиційними та зовсім новими рубриками, як то: «Амбасадори Одеси», «Одеса багатокультурна», а також публікаціями про яскраві події літературного та мистецького життя

Одеси. Третій рік поспіль кожен номер альманаху відкривається рубрикою «Під звуки повітряної тривоги», яка містить навіяні війною вірші та прозу талановитих членів літературного клубу «Зелена лампа». Впевнені, Одеський альманах «Дерибасівська – Рішельєвська» цікавить читачів далеко за межами нашого міста.

Вітаємо відомих одеських поетів, які одержали дипломи у номінації «Сучасна українська поезія»: Анатолія Глушак за книгу «Варта. Ватра. Трава» (Одеса: Бондаренко М.О., 2024) і Станіслава Стриженюка за

збірку «Мир. Любов. Пам'ять» (Одеса: Прес-кур'єр, 2024). Пишаємося – поважні життєві межі не є перешкодою для майстрів. Чекаємо на їхні нові збірки поезій.

Серед нагороджених дипломами у номінації «Сучасна українська проза» збірка оповідань Леоніда Лейдермана «Кохана вийде» (Одеса: Політехперіодика, 2024). Ця книжка вже отримала Всеукраїнську премію імені Шолом-Алейхема 2025 року. Вона містить оповідання різних років в авторському перекладі українською

мовою. Мудрі життєствердні замальовки, присвячені звичайним одеситам кінця ХХ століття, приваблюють майстерністю письменника.

Другий рік існує номінація «Книжкова дипломатія». Її вигадало сучасне життя. Чудові партнерські проекти митців різних країн дають цікаві результати. Приклад – книга «Людина з кіноапаратом: одеські місця кінозйомок» (Київ: 7БЦ, 2025). Автори: Євген Волокін (Одеса), Річард Боссонс, Ольга Щербакова (Лондон). Автори пропонують незвичайний погляд на відомий кінофільм «Людина з кіноапаратом», знятий в Україні наприкінці 1920-х років режисером-кінодокументалістом Дзигією Вертовим. Їм вдалося визначити майже всі одеські локації зйомок і докладно описати та про-

ілюструвати їх архівними фотографіями. Журі підготувало три диплома для авторів, два з них поїхали до Великобританії.

Як завжди, книжкову палітру на конкурсі прикрашали видання, які потрапили до номінації «Краща книга з питань мистецтва». Одесити цього року були тут представлені гідно та різнопланово.

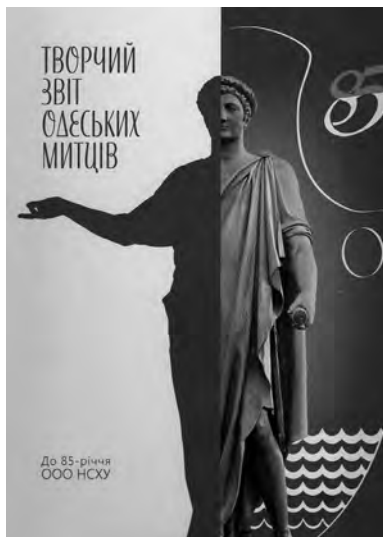
Диплом одержала Одеська обласна організація Національної спілки художників України за книгу «Творчий звіт одеських митців. Звітна художня виставка до 85-річчя Одеської спілки в Центральному будинку художника НСХУ» (Одеса, 2024). Масштабна експозиція долучила більше трьохсот сімдесяти творів живопису, графіки, скульптури, декоративно-ужиткового мистецтва ста

Євген Волокін одержує нагороди від імені авторської групи книги

сімдесяти п'яти авторів. Треба сказати, твори, що увійшли до каталогу-альбому, підтвердили самобутність почерку південної мистецької школи різних течій та напрямків.

Дипломом відзначено довгоочікуваний альбом-монографію «Геннадій Гармидер. Графіка, живопис» (Одеса: ТЕС, 2025). Цей видавничий проєкт присвячено вісімдесятиріччю від дня народження видатного художника Г.В. Гармидера (1945-2023), майстра, без офортиків і живопису якого неможливо уявити образотворче мистецтво Одеси другої половини ХХ – початку ХХІ століть. На сторінках художнього альбому зібрано репродукції вишуканих, витончених офортиків, акварелей і прекрасні живописні твори олією та темперою, створені художником протягом десятиліть творчості. Справедливо пишуть, що ці роботи – «союз любові, майстерності та великої натхненної праці художника». Ювілейний альбом підготовлено до друку групою ентузіастів – членами громадської організації «Ротарі Клуб «Одеса-Рішельє» (координатор проєкту й упорядник Олександр Грабовський), благодійними помічниками та родиною художника (матеріали з сімейного архіву).

Привертало увагу численних відвідувачів виставки-форуму ще одне ювілейне видання – книга Олександра Галяса «Сьогодні і назавжди»: нариси історії Одеського академічного театру музичної комедії імені Михайла Водяного» (Одеса: Друк-Південь, 2025). Воно присвячено сторіччю від дня народження видатного майстра сцени та екрану М.Г. Водяного (1924-1987). Історія театру, улюбленця багатьох поколінь глядачів, написана небайдужим автором, який добре володіє матеріалом про численні вистави, багато з яких з часом стали легендарними, так само, як і митці, котрі їх створювали.

Дипломами за це видання нагороджено автора книги та видавництво «Друк-Південь», яке його представило на конкурс.

Закінчилася чергова зустріч натхненних книгою. Одеська національна наукова бібліотека обробляє нові надходження та чекає на вас, друзі.

Vivat, книжкове свято!

